

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

MH ./.. Allmän åklagare angående **utvisning**

(Svea hovrätts dom den 5 februari 2025 i mål B 17441-24)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att skyndsamt sända eller lämna in svarsskrivelse över MH:s överklagande. Följande anføres.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom men tillstyrker prövningstillstånd i frågan om utvisning.

Bakgrund

MH är dömd för grovt olaga hot, grovt vapenbrott och vållande till kroppsskada, grovt brott. Påföljden har bestämts till fängelse i sex år och sex månader. Han har utvisats med förbud att återvända hit. Överträdelse av förbudet kan medföra fängelse i högst ett år.

Gärningarna som MH dömts för består i att han i ett cykelförråd har hotat målsäganden genom att rikta en pistol mot dennes ansikte samtidigt som han flera gånger uttryckt hotelser om att "skotta" honom, skjuta honom i benet samt ta med honom ut i Kronsåken. Gärningarna består vidare i att han olovligt innehåller den aktuella och skarpladdade pistolen på allmän plats samt att han av oaktsamhet orsakat en medtilltalad person livshotande skador genom att hantera pistolen så att ett skott avlossades mot denne.

Överklagande

MH har yrkat att Högsta domstolen ska avslå åklagarens utvisningsyrkande. Han menar att han inte har begått ett sådant synnerligen grovt brott som kan motivera att han utvisas ur landet. Han har vidare gjort gällande att det finns ett absolut verkställighetshinder enligt 8 a kap. 3 § utlänningslagen och att hans anknytning till Sverige är så stark att åklagarens utvisningsyrkande inte kan vinna bifall.

Som grund för prövningstillstånd har han gjort gällande att det finns ett behov av klargörande i fråga om vad som utgör ett synnerligen grovt brott i utvisningssammanhang. Vidare saknas enligt MH praxis från Högsta domstolen som klargör vad som ska gälla när den tilltalade är flykting och det finns ett bestående och absolut verkställighetshinder.

Min bedömning

Reglerna om utvisning av en utlänning som är flykting

Reglerna om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). I samband med att regelverket skärptes genom lagändringar den 7 april 2022 gjordes bedömningen att förutsättningarna för att utvisa den som är flykting inte skulle ändras (prop. 2021/22:224).

Bestämmelserna i 8 a kap. utlänningslagen om utvisning av flyktingar bygger på Sveriges åtaganden enligt 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen) och utgår från att flyktingar är skyddade mot utvisning utom i vissa undantagsfall. Artikel 33 i direktivet innehåller en bestämmelse om förbud mot avvisning eller utvisning av en flykting till gränsen mot ett område där han eller hon riskerar politisk förföljelse (principen om non-refoulement). Enligt artikel 33.2 kan dock förbudet inte åberopas av ”flykting, vilken det föreligger skälig anledning att betrakta som en fara för det lands säkerhet i vilket han uppehåller sig eller vilken, med hänsyn till att han genom lagakraftäggande dom har dömts för synnerligen grovt brott, utgör en samhällsfara i sagda land”.

En utlänning får, enligt 8 a kap. 1 § utlänningslagen, utvisas ur Sverige bl.a. om han eller hon döms för brott till en strängare påföljd än böter och gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet (första punkten) eller brottet har ett straffvärde som motsvarar fängelse i minst sex månader eller som annars är av sådan karaktär att utlänningen inte bör få stanna kvar i Sverige (andra punkten).

Vid bedömningen av om en utlänning ska utvisas enligt 1 § ska domstolen, enligt 8 a kap. 2 § utlänningslagen, ta hänsyn till utlänningens anknytning till Sverige. Det ska då särskilt beaktas i vilken utsträckning som utlänningen har etablerat sig i det svenska samhället. Om utlänningen har barn i Sverige ska barnets behov av kontakt med honom eller henne, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas om utlänningen utvisades också särskilt beaktas. Även utlänningens övriga familjeförhållanden ska särskilt beaktas.

En utlänning som är flykting och som behöver en fristad i Sverige får, enligt 8 a kap. 4 § utlänningslagen, utvisas på grund av brott endast om utlänningen har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna kvar i Sverige (första punkten), eller utlänningen i Sverige eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta med sådan verksamhet här (andra punkten).

Kraven som ställs i 4 § första punkten för att utvisning ska kunna ske av en flykting är kvalificerade i förhållande till de grundläggande förutsättningarna för utvisning enligt 1 § i lagen. Om kraven enligt denna punkt är uppfyllda kommer därför också förutsättningarna i 1 § regelmässigt vara uppfyllda. Bestämmelserna i 1 § får alltså i princip inte någon självständig betydelse i relation till den som är flykting och som har begått ett synnerligen grovt brott samt i övrigt uppfyller rekvisiten i första punkten i 4 § (se a. prop. s. 128).

En utlänning som är flykting och har behov av fristad i Sverige får alltså utvisas endast om han eller hon har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta personen stanna här. Gränsen för vad som ska anses som ett synnerligen grovt brott har i praxis ansetts gå vid brott för vilket utlänningen har dömts till ett mångårigt fängelsestraff. I rättsfallet *NJA 1991 s. 203* bedömdes ett försök till dråp som ett sådant synnerligen grovt brott som avses i bestämmelsen. (Se a. prop. s. 51.)

Att en flykting har begått ett synnerligen grovt brott utgör även grund för beslut att vägra uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen eller flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § andra stycket i lagen samt för beslut att återkalla flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 5 b § andra stycket. Bestämmelserna i 4 kapitlet motsvarar artikel 14.4 b i det s.k. skyddsgrundsdirektivet och 5 kap. 1 § bygger på artikel 21 i direktivet (se prop. 2013/14:248). Skyddsgrundsdirektivet, som har genomförts i svensk rätt, grundas på en fullständig tillämpning av Genèvekonventionen och syftar till att dels garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels tillgängliggöra en miniminivå av förmåner för dessa personer i samtliga medlemsstater. EU-domstolen har i ett avgörande den 6 juli 2023 i mål C-402/22 (EU:C:2023:543) uttalat sig om tillämpningen av artikel 14.4 b i skyddsgrundsdirektivet.

I Migrationsöverdomstolens avgörande *MIG 2014:20* beviljades en utlänning med behov av skydd som flykting uppehållstillstånd trots att han bl.a. begått grova narkotikabrott, med ett straffvärde i den nedre delen av straffskalan, eftersom brotten inte ansågs som synnerligen grova i den mening som avses i 5 kap. 1 § utlänningslagen. I *NJA 1981 s. 1246* gjorde Högsta domstolen samma bedömning vid ett motsvarande brott.

I avgörandet *MIG 2021:9* vägrades flyktingstatusförklaring och uppehållstillstånd för en man som dömts för våldtäkt av normalgraden till fängelse i två år och åtta månader eftersom våldtäkten vid en helhetsbedömning ansågs utgöra ett synnerligen grovt brott. Vid sin bedömning beaktade domstolen brottsrubriceringen, straffvärdet och omständigheterna hänförliga till den särskilda gärningen.

I *MIG 2025:3* har Migrationsöverdomstolen nyligen bedömt att ett grovt vapenbrott är ett sådant synnerligen allvarligt brott som medför att en flyktingstatusförklaring får återkallas.

Verkställighetshinder

Enligt 8 a kap. 3 § utlänningslagen ska domstolen när en fråga om utvisning på grund av brott prövas ta hänsyn till om utlänningsen på grund av bestämmelserna i 12 kap. utlänningslagen inte kan sändas till ett visst land eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs.

Enligt 12 kap. § utlänningslagen får avvisning och utvisning av en utlänning aldrig verkställas till ett land om det finns skälig anledning att anta att utlänningsen där skulle vara i fara att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller utlänningsen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningsen skulle vara i sådan fara.

Enligt 12 kap. 2 § utlänningslagen får avvisning och utvisning av en utlänning inte verkställas till ett land om utlänningsen riskerar att utsättas för förföljelse i det landet, eller om utlänningsen inte är skyddad i det landet mot att sändas vidare till ett land där utlänningsen löper risk för förföljelse. En utlänning får dock sändas till ett sådant land, om det inte är möjligt att verkställa avvisningen eller utvisningen till något annat land och utlänningsen genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningsen stanna i Sverige. Detta gäller dock inte om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningsens liv eller annars är av särskilt svår art.

Verkställighetshinder gäller alltså i princip inte om utlänningsen genom att begå ett synnerligen grovt brott utgör en allvarlig samhällsfara (jfr artikel 33.2 i Genèvekonventionen). Om den förföljelse som hotar i det andra landet innebär fara för utlänningsens liv eller annars är av särskilt svår art får han dock inte utvisas ens då han har begått ett synnerligen grovt brott.

MH ska utvisas

Jag ansluter mig till domstolarnas bedömning av de allmänna förutsättningarna för utvisning i det här fallet.

När det gäller bedömningen av synnerligen grovt brott har jag följande synpunkter.

Straffskalan för grovt vapenbrott är fängelse i lägst fyra och högst sju år. Även med beaktande av att straffmätningen för det brott som MH har dömts för utgår

från den nedre delen av straffskalan utgör det utdömda straffet en så sträng påföljd att vapenbrottet måste anses utgöra ett synnerligen grovt brott.

Jag delar vidare den bedömning som Migrationsöverdomstolen nyligen har gjort om att grovt vapenbrott är ett brott som utgör ett hot mot ett grundläggande samhällsintresse genom att det utgör förutsättningen för en lång rad andra våldsbrott. Den integritetskränkande karaktären av de brott som MH dömts för i samband med vapenbrottet talar enligt min uppfattning ytterligare för slutsatsen att det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom stanna kvar i Sverige.

Det har inte kommit fram några omständigheter som med tillräckligt styrka talar emot de starka skäl som finns för att utvisa MH och det är enligt min bedömning proportionerligt att utvisa honom på det sätt som hovrätten har beslutat om.

Det framgår inte av MH:s överklagande på vilket sätt det skulle finnas ett bestående och absolut verkställighetshinder mot utvisning i det här fallet. Såvitt är känt hotas MH inte av sådan förföljelse i Somalia som innebär fara för hans liv eller som annars är av särskilt svår art. Något känt hinder mot utvisningen med hänvisning till verkställighetshinder finns inte.

Hovrättens beslut om utvisning bör stå fast.

Prövningstillstånd

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar. Den enskildes intresse av att få till stånd en prövning i Högsta domstolen kan inte föranleda prövningstillstånd på denna grund.

Varken förarbeten eller praxis ger någon närmare ledning för när ett brott ska anses synnerligen grovt. Högsta domstolen har i avgörandet NJA 1991 s. 203 prövat frågan om vad som utgör ett synnerligen grovt brott i den betydelse som avses i 8 a kap. utlänningslagen. Vägledningen i avgörandet är kortfattad. Avgörandet ger heller inte svar på frågan i det nu överklagade målet.

Jag delar därför MH:s uppfattning att det finns ett behov av ytterligare vägledning från Högsta domstolen i frågan om vad som utgör ett synnerligen grovt brott enligt reglerna i 8 a kap. utlänningslagen. Vidare har jag uppfattningen att det också behövs vägledning om hur prövningen närmare ska gå till när det gäller vad som utgör allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta någon stanna kvar i Sverige. Vid tolkningen av bestämmelserna i

8 a kap. 4 § utlänningslagen bör Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2025:3 få en betydelse.

Målet är enligt min bedömning lämpligt för en prövning i Högsta domstolen.

Jag tillstyrker prövningstillstånd.

Bevisuppgift och handläggning

Ingen bevisning åberopas i frågan om utvisning. Målet kan i den delen avgöras utan förhandling.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Kopia till:

Kammaråklagare Tobias Lindblom och assistentåklagare Therese Fältén.

Åklagarkammaren i Eskilstuna (AM-100128-24).

Utvecklingscentrum.